

**Gemeente
Haarlem**

Uitvoeringsplan 2023

Groenbeleidsplan

1 september 2022

Cluster Groenbeleid, Ecologie & Spelen

Afdeling Beheer en Beleid Openbare Ruimte
Haarlem

Inhoudsopgave

1.	Uitvoering in groene sporen	3
2.	Overzicht per maatregel	4
	Spoor 1 - Natuurinclusief ontwikkelen	4
	Spoor 2 - Robuust netwerk van groenstructuren	6
	Spoor 3 - Samen maken we groen!	8
	Spoor 4 - Naar een groenere woonomgeving	11
	Algemeen	12

1. Uitvoering in groene sporen

‘Haarlem gaat op groen!’ wordt bereikt door een integrale benadering vanuit de gemeentelijke organisatie die zich met de fysieke inrichting van de stad bezighoudt:

- in het dagelijks beheer en onderhoud wordt steeds meer ingezet op de versterking van het groen en de biodiversiteit;
- in alle fysieke beheer- en onderhoudsprojecten wordt vergroening een standaard ijkpunt;
- in de ontwikkelzones wordt ingezet op maximale vergroening;
- samen met ontwikkelaars, bewoners en wijkorganisaties, stadmakers, Platform Groen en andere betrokkenen worden kansen en ideeën om te vergroenen, verkend en maximaal benut.

Deze vergroeningsopgave wordt via ‘groene sporen’ gerealiseerd¹. Aan de groene sporen koppelen we een jaarlijkse uitvoeringsagenda met maatregelen en projecten. Dit is dynamisch en wordt aangepast op basis van de middelen en kansen die zich voordoen.

Elk jaar stemmen wij met de raad de uitvoering en de verdeling van de financiële middelen van lopende en nieuwe maatregelen af en geven we een doorkijk voor de jaren daarop. Dit resulteert in een gedetailleerde uitvoeringsagenda voor het Groenbeleidsplan voor de periode tot 2030.

In het onderstaand schema staan de vier groene sporen met daarin wie aan zet is voor de uitvoering en hoe het college voorstelt om het budget voor extra vergroening uit het coalitieakkoord per spoor in te vullen.

GROEN SPOOR	WIE IS AAN ZET?	KOSTENRAMING/2023
1. Groeninclusief ontwerpen	Initiatiefnemer(s): gemeente, investeerders, projectontwikkelaars	€50.000
2. Robuust netwerk van groenstructuren	Gemeente	€240.000
3. Samen maken we groen	Wijkraden, maatschappelijke organisaties, bewoners, woningbouwverenigingen en gemeente	€535.000
4. Groenere woonomgeving: experimenten & vergroeningsprojecten	Gemeente, woningbouwverenigingen en i.s.m. bewoners	€245.000,-
Algemeen	Voor voorbereiding, uitvoering, toezicht	€180.000
Totaal uitvoeringsplan 2023		€ 1.250.000

Tabel 1 – Eigenaarschap en kostenraming programmaonderdelen

De volgende paragrafen lichten we voor elk van de groene sporen de concrete maatregelen, experimenten, instrumenten en richtlijnen toe.

¹ Zie voor een uitgebreide toelichting op de groene sporen het groenbeleidsplan met bijlagen.

2. Overzicht per maatregel

Spoor 1 - Natuurinclusief ontwikkelen

Planprocessen en projecten benutten we als kans om de stad verder te vergroenen, door het groenbewustzijn procesmatig te verankeren. Voor het beste resultaat vraagt elke opgave en elke locatie om maatwerk. Hiertoe introduceren we hulpmiddelen binnen een groen instrumentarium. Zo kan groen in de planvorming van het begin af aan integraal worden betrokken. We introduceren een groen instrumentarium dat van toepassing is op het gehele planproces.

Standaard programma van eisen

Elke ruimtelijke ingreep moet worden getoetst aan de Wet natuurbescherming en indien van toepassing aan de overige aanvullende gemeentelijke verplichtingen zoals een boomeffectanalyse en een groenanalyse met bijbehorend compensatie-, verbeter- of beheerplan. In 2023 wordt daarnaast het Standaard Programma van Eisen Groen geïntroduceerd gebaseerd op de referentienormen uit het Groenbeleidsplan. We bespreken het Standaard Programma van Eisen met het Platform Groen. In 2023 voegen we het Standaard Programma van Eisen ook toe aan het Handboek Inrichting Openbare ruimte (HIOR) en de Richtlijn Duurzaam Bouwen. In 2023 en 2024 gaan we ervaring opdoen met het in beeld brengen van de waarden en baten van groen.

Planning

Vorbereiding	2022
Realisatie	2023-2024

Middelen 2023

Voorzien binnen huidige formatie & middelen

Vergroening als aanbestedingscriterium

In 2023 doen we aanbevelingen om de gemeentelijke aanbestedingscriteria uit te breiden met eisen om natuur in de stad te stimuleren. Dit maken we inzichtelijk in een inspiratieboek.

Planning

Vorbereiding	2023
Realisatie	2023-2024

Middelen 2023

Voorzien binnen huidige formatie & middelen

Groencompensatieverplichting (Groenfonds)

Om allerlei redenen kan het zijn dat groen wordt weggehaald. Het groen herplanten we zo mogelijk, en stellen we verplicht op plekken met voldoende boven-/ ondergrondse groeiruimte. Waar dat niet kan, compenseren we het groen. Als eerste komt herplant binnen het project of direct in de omgeving in aanmerking, als het niet anders kan, elders in de gemeente. In 2023 onderzoeken we of we dit met de groencompensatieverplichting (Groenfonds), een verbreding van het Bomenfonds, kunnen doen.

Planning

Vorbereiding	2023
Realisatie	2023-2024

Middelen 2023

€30.000

Kieswijzer groen & klimaat

Groen is een belangrijk middel om het hoofd te kunnen bieden aan hittestress, hevige neerslag en droogte. In alle wijken wordt een opgave gezien in het vergroten van het groenoppervlak. Een klimaatbestendig groensortiment met toepassing van inheemse/gebiedseigen soorten kan zich beter aanpassen aan het veranderende klimaat en draagt bij aan een vergroting van de biodiversiteit. In 2023 starten we het onderzoek naar de mogelijkheden voor het groener en klimaatadaptiever maken van de eerste wijken. Elk vervolgjaar tot en met 2026 breiden we het aantal wijken waarvoor effectieve groene interventies worden uitgewerkt, verder uit.

Dit onderdeel van het uitvoeringsplan draagt bij aan de ambitie voor 2026: voor alle wijken is een kieswijzer groen en klimaat opgesteld met groene interventies (handvatten voor ontwerp, aanleg, inrichting en beheer van groen) die effectief kunnen bijdragen aan klimaatadaptatie in specifieke ruimtelijke situaties in de stad. Deze worden betrokken in projecten om te borgen dat alle wijken groener en klimaatadaptief zijn ingericht voor 2040. Dit als aanvulling op de stedelijke hoofdgroenstructuur, zoals die in de Omgevingsvisie en de SOR is gedefinieerd.

Planning

Vorbereiding	2023
Realisatie	2023-2026

Middelen 2023

€20.000

Spoor 2 - Robuust netwerk van groenstructuren

Binnen dit spoor gaan we actief aan de slag met een aantal maatregelen die zorgen voor een samenhangend netwerk van groenstructuren. Alle maatregelen leveren een bijdrage aan het realiseren van de vier speerpunten. Ook zijn deze maatregelen noodzakelijk om het groen voor de toekomst op orde te houden en om op termijn verdere uitholling van de groen kwaliteit te voorkomen.

Datagestuurd werken

We werken aan het continu verbeteren van datagestuurde beleidsvorming en regelmatige monitoring. Daarom sluiten we ons aan bij de Groene Stad Challenge en gaan we in 2023 ervaring opdoen met instrumenten zoals de Bomenmonitor of i-Tree om de baten van groen voor Haarlem beter inzichtelijk te kunnen maken. We monitoren de status van de biodiversiteit in de stad regelmatig en de resultaten maken we op gezette tijden kenbaar. We breiden de monitoring uit naar de impact van experimenten en innovatieve oplossingen (zie Spoor 4).

Planning

Vorbereiding	2022
Realisatie	2023-2024

Middelen 2023

€30.000

Verbonden ecologische structuur

Om het huidige netwerk van groenstructuren te versterken en recreatie mogelijk te maken, overbruggen we barrières door verbindingen aan te leggen en deze te monitoren. Daarnaast voeren we een actief grondbeleid door in 2023 percelen te verwerven en deze passend in te richten. We werken aan een visie voor het buitengebied.

In 2023 werken we aan een verdere versteviging van de ecologische kwaliteit van de stad: het biedt leefruimte, verbindingroutes, wijkplaatsen en extra voedsel voor de diverse levensvormen. Ecologie dringt hiermee door tot in de haarvaten van de wijken en buurten.

Planning

Vorbereiding	2023
Realisatie	2023-2030

Middelen 2023

€180.000

Uitbreiden ecologisch beheer

Om het groen te behouden, de kwaliteit ervan te waarborgen en de waarde ervan te benutten zijn een goede aanleg en een vakkundig beheer essentieel. Wij richten ons op ecologisch beheer op basis van soortbeschermingsplannen of specifieke gebiedskwaliteiten, met speciale aandacht voor het ecologische maaibeheer, dat we voortzetten en waar mogelijk uitbreiden. In 2023 stellen we een ecologisch werkprotocol op en in samenwerking met Spaarnelanden een ecologisch beheerplan, waarvan de 'Gedragscode soortenbescherming gemeenten' deel uitmaakt.

Daarnaast wordt gewerkt met een plan van aanpak voor de bestrijding van ziekten, plagen en aantasting (zoals lepenziekte, Essentaksterfte, Japanse duizendknoop, e.d.) in het groen.

Planning

Vorbereiding	2022
Realisatie	2023-2030

Middelen 2023

Voorzien binnen huidige formatie & middelen

Uitwerken bomenbeleid

Het Bomenbeleidsplan wordt in 2023 apart uitgewerkt. Er ligt al een goede basis, inclusief ervaringen uit het verleden. In samenspraak met onder andere het Platform Groen wordt dit geactualiseerd.

Planning

Vorbereiding	2023
Realisatie	2024

Middelen 2023

€30.000

Kwaliteitsimpuls groene parels

Momenteel is de kwaliteit van de parken wisselend. Om de parken verder te ontwikkelen en te verstevigen, geven we ze een kwaliteitsimpuls. We stellen daarom inrichtingsvisies, verbeterplannen en/of integral beheerplannen op. In 2023 wordt, samen met partners, een start gemaakt met de actualisatie van de beheerplannen voor de stadsparken.

Planning

Vorbereiding	2023
Realisatie	2023-2025

Middelen 2023

Voorzien binnen huidige formatie & middelen

Spoor 3 - Samen maken we groen!

Het vergroenen van de stad doen we met elkaar. Het primaire doel van dit spoor is het bevorderen van groen bewustzijn en het bieden van ruimte aan maatschappelijke initiatieven, het aangaan van samenwerking met de samenleving en waar nodig het nemen van het voortouw met als doel het privaatgebied te vergroenen en dus te ontstenen (groene tuinen, groene daken, duintuinen, NK Tegelwippen, Steenbreek e.d.). De maatregelen vanuit partnerschap dragen indirect bij aan de vier speerpunten. De verschillende maatregelen worden hieronder kort beschreven.

Groene communicatie

Op dit moment moet het belang en de positieve invloed van groen voor de stad nog vanzelfsprekender worden. In 2023 ontwikkelen we daarom een communicatiestrategie en campagne waarbij we goede voorbeelden laten zien en behaalde resultaten benadrukken/publiceren. Het doel is daarbij “goed voorbeeld doet goed volgen”. Hierin kunnen we elkaar helpen, iedereen vanuit de eigen kwaliteit en rol met de gezamenlijke boodschap: Samen maken we Haarlem groener! Ter uitwisseling en inspiratie wordt aangesloten bij Stichting Steenbreek.

Het informeren en betrekken van bewoners bij wat er gebeurt met het groen in de wijken, zorgt voor meer begrip en tevredenheid. Ook als het gaat om een gebiedsontwikkeling, herinrichting en natuurlijker en duurzamer beheer, en om keuzes die worden gemaakt in relatie tot aanwezige bomen. Daarom werken we met een heldere jaarkalender groen. Naast de geplande werkzaamheden, nemen we daar maandelijkse tips, tricks en beheeraspecten ten behoeve van groen in op. Daarnaast moet iedereen eenvoudig informatie kunnen vinden waar groene voorzieningen en gebieden te vinden zijn in Haarlem.

Planning

Vorbereiding	2023
Realisatie	2023

Middelen 2023

€40.000

Educatie: jong geleerd is oud gedaan

Voor het bewustzijn van de waarde van een gezonde leefomgeving is het betrekken van kinderen en jongeren essentieel. Wij zetten in 2023 nadrukkelijk in op faciliteiten waarbij wij via partners als Natuur- en Milieueducatie (NME) op verschillende manieren het natuuronderwijs een plek geven in Haarlem, zowel op de bestaande educatielocaties als via de schoolprogramma's. We werken daarnaast actief samen met scholen en andere partners zoals NME en wijk- en buurtverenigingen. In samenwerking met de regionale ROC's kunnen er kleine leefbossen worden aangelegd en onderhouden, zoals o.a. mini bosjes ('Tiny Forests'). We ontzorgen inwoners en bedrijven door de oprichting van een Groenloket. Via het Groenloket ondersteunen en stimuleren we de vergroening van de directe woonomgeving en tuin door informatie te verstrekken over verschillende subsidieregelingen (provincie, waterschap, rijk). Hiermee heeft de initiatiefnemer snel inzicht in de (financiële) haalbaarheid. Dit spoor zet nadrukkelijk in op bewustwording, bijvoorbeeld door deel te nemen aan de campagne duintuinen, maar ook door het plaatsen van plantenbakken in winkelstraten.

Planning

Vorbereiding	2023
Realisatie	2023

Middelen 2023

€115.000

Partnerschap in groen initiatief

De gemeente stelt vanaf 2023 jaarlijks financiële middelen beschikbaar ter dekking van mogelijke meerkosten voor maatschappelijke initiatieven om de 3-30-300 vuistregel door inwoners in te laten vullen.

Daarmee continueren en verhogen we het budget voor de subsidie voor groene daken en zetten ook de groene buurtinitiatieven voort. Ook nemen we in 2023 opnieuw deel aan het NK Tegelwippen. Daarnaast maken we het ontwerp en geven we uitvoering aan het Muggenbos.

We zetten dus sterk in op groene participatie. Daarbij kunnen omwonenden, initiatiefnemers, bedrijven, parkmanagement, kennisinstellingen, woningbouwcorporaties en wijkvertegenwoordigers meedenken en meewerken aan de concrete invulling van vergroening. Hieronder valt ook het plaatsen van plantenbakken en zitbankjes in de winkelstraten van het centrum (actie Coalitieakkoord).

De samenwerking met het Platform Groen als klankbord- en adviesgroep zetten wij voort. We scheppen de voorwaarden waaronder het platform kan uitgroeien tot een effectief klankbord, denktank en partner voor de vergroening van de stad.

Planning

Vorbereiding	2023
Realisatie	2023

Middelen 2023

€380.000

Wijkdeals & Right to Challenge in ontwerp, beheer en onderhoud

Wij gaan experimenteren met kleinschalig beheer in de vorm van een Wijkdeal. Een Wijkdeal is een afspraak tussen bewoner(s) en gemeente om de buurt groener, schoner en gezelliger te maken. In een Wijkdeal staat beschreven wat de inwoners willen doen en welke tegenprestatie de gemeente levert in de vorm van vergoeding van onkosten, materiaal of kennis. Een Wijkdeal kan ook ingediend worden als een *Right to Challenge*, waarin de buurtbewoners de uitdaging aan gaan met de gemeente.

Planning

Vorbereiding	2023
Realisatie	2023

Middelen 2023

Budget neutraal

Spoor 4 - Naar een groenere woonomgeving

Het doel van dit spoor is in te zetten op afgebakende pilots en projecten. Met dergelijke experimenten en vergroeningsprojecten dragen we maximaal bij aan alle vier de speerpunten. We evalueren jaarlijks de vergroeningsprojecten.

Bomenoffensief: aanplant extra bomen

We verbeteren de kwaliteit van bomen in de stad. Bijvoorbeeld door verbeteringen in groeiplaatsomstandigheden. Ook planten we bomen waar dat kan en gewenst is en geven we groenarme wijken en buurten voorrang in de uitvoering. De ervaringen vanuit dit project worden meegenomen in het nieuwe Bomenbeleid.

Planning

Vorbereiding	2022
Realisatie	2023-2026

Middelen 2023

Uit budget van de Structuurvisie Openbare Ruimte (herijking voorzien voor einde 2022)

Meer natuurvriendelijke oevers

We zetten de aanleg van natuurvriendelijke oevers voort. Per jaar vormen we 2 tot 4 km beschoeiing om tot natuuroever.

Waar harde beschoeiingen eventueel vervangen kunnen worden door natuurvriendelijke oevers, doen we dit. We stellen een meerjaren onderhoudsprogramma Oeverbescherming op, conform de vervangingsrichtlijn, met een looptijd tot en met 2030.

Planning

Vorbereiding	2022
Realisatie	2023-2030

Middelen 2023

Samen met de reguliere vervangingsmomenten

Buurtvergroening in wijken

We gaan jaarlijks werken aan groene, toekomstbestendige wijken door aandacht te geven aan alle opgaven en de inwoners. Bijvoorbeeld drie wijken met een grote klimaatopgave (weinig groen, hittestress en/of waterproblematiek, zie ook Klimaatplan). Samen met inwoners en de markt werken we verschillende vergroeningsoplossingen uit en testen we deze in de praktijk. Na afloop bepalen we samen of en welke oplossingen uitbreiding krijgen elders in de gemeente.

Planning

Vorbereiding	2023
Realisatie	2023-2030

Middelen 2023

€155.000

Groene ommetjes

Wij zetten in op beweegvriendelijk maken van de stad en het vrijmaken van ruimte om te recreëren. Hierbij geldt als uitgangspunt dat vanuit huis via groene routes rondgaande wandelingen van maximaal een uur mogelijk zouden moeten zijn. In 2023 introduceren we de eerste groene ommetjes.

Planning

Vorbereiding	2023
Realisatie	2023-2030

Middelen 2023

€15.000

Vergroening gemeentelijk vastgoed

De gemeente geeft het goede voorbeeld door zelf zichtbaar in te zetten op vergroening van het gemeentelijk vastgoed. In 2023 starten we met het eerste project voor groene gevels of groene daken bij gemeentelijk vastgoed.

Planning

Vorbereiding	2023
Realisatie	2023-2030

Middelen 2023

€75.000

Algemeen

Vorbereiding, uitvoering, toezicht

Om met de maatregelen uit de groene sporen aan de slag te kunnen is ook budget voor voorbereiding, uitvoering en toezicht nodig. Daarin wordt voorzien vanuit een algemene post.

Planning

Vorbereiding	2022
Realisatie	2023

Middelen 2023

€180.000

Dit is een uitgave van gemeente Haarlem,
1 september 2022

Tekst: Annet Muller (LiSadvies) en Cas Botman (Binnendijs), Marie-Thérèse Tetteroo-Mathijssen, Niels van Esterik, Sjoerd Andela, Djorn Noordman, Eline Hin (Afdeling Beheer en Beleid Openbare Ruimte, gemeente Haarlem)

Fotografie: Kaft:

Ontwerp: [Naam]

Drukwerk: [Naam]

Postbus 511
2003 PB Haarlem
Tel. 14 023
haarlem.nl